

A woman with red hair tied in a ponytail stands in front of a rustic wooden building with a shingled roof. She is wearing a traditional Polish folk costume, including a white blouse with colorful floral embroidery on the sleeves, a black vest, and a multi-colored striped skirt with floral patterns at the hem. She is leaning her hand on a large, stacked stone structure. The building has a dark wooden door and a small light fixture on the wall.

Kinga Doleżał-Kijo

**330 lat
dziejów
rodziny Kijo**

Kinga Doleżał-Kijo

**330 lat
dziejów
rodziny Kijo**

Wydanie drugie poszerzone

2024

© Copyright by Kinga Doleżał-Kijo & e-bookowo

Korekta: Marta Bluszcz

Projekt okładki i skład: Katarzyna Krzan

Autor zdjęcia na okładce: Ondřej Doležal
Na okładce córka Autorki w stroju z Janiśławic

ISBN e-book: 978-83-8166-450-9

ISBN druk: 978-83-8166-451-6

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo

www.e-bookowo.pl

Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione.

Wydanie II 2024

Wstęp do wydania drugiego

Drogi Czytelniku! Po sukcesie, jaki odniosła wydana w roku 2017 książka pt. *330 lat dziejów rodziny Kijo*, oddając do rąk czytelników jej drugie, poszerzone wydanie (pierwsze liczyło 43 strony). Poprzedni nakład się całkowicie wyczerpał i nadal jest na nią zapotrzebowanie, a ja ciągle prowadzę badania nad dziejami naszego rodu. Zatem pojawiła się konieczność ponownego wydania książki, uzupełnionej o nowe informacje.

W roku 2023 ukazała się publikacja pt. *Przy progu*, którą napisałam wspólnie z Cecylią Grzelką, pochodzącą z rodziny Durów z Zapad. Książka ta prezentuje fabularyzowane losy Wojciecha Kijo, Michała Kijo, Franciszka Kijo, Piotra Kijo, Jana Kijo i ich bliskich. Entuzjazm,

Zdjęcie 1. Okładka książki *Przy progu*.

z jakim przyjęto *Przy progu*, udowodnił mi ponad wszelką wątpliwość, że należy powrócić do pracy nad ponownym wydaniem dziejów rodziny Kijo.

O historii mojej rodziny pisałam także w artykule wydanym w Roczniku Skierniewickim, tom II, s. 283-298, pt. *Tęsknota za Zapadami*. Tekst ten jest dostępny on-line, adres podaję w bibliografii.

Równie ważne dla powstania drugiego wydania książki były także spotkania z nowo poznanymi członkami rodziny Kijo. Stali się oni nieodłączną częścią mojego życia, inspiracją i motywacją do dalszej pracy. Szczególnie zapadły mi w pamięć spotkania z krewnymi z Zapad, z Byczek, z Godzianowa, z Mieszkowic, z Łodzi, z Konstancina-Jeziornej, ze Skierniewic. Dziękuję Wam za to!

Tytuł książki *330 lat dziejów rodziny Kijo* pozostaje niezmienny, ponieważ czytelnicy już się do niego przyzwyczaili. Stan wiedzy o naszej rodzinie sięga jednak dalej niż 330 lat wstecz. Dotarłam do roku 1636 i w pełni udokumentowanych jest 388 lat dziejów rodziny Kijo, ale tytuł pozostaje ten sam. Postanowiłam zmienić układ książki, odwracając jej chronologię. Zacznę opowiadanie historii od najstarszych znanych mi przodków i będę w kolejnych rozdziałach przesuwiała się do czasów około roku 1945. Jeżeli wśród setek imion

i dat urodzin, ślubów czy zgonów doszło przypadkiem do pomyłki, to wybaczcie mi, proszę.

Główną osią opowiadania są nadal losy moich bezpośrednich przodków, ale w tym wydaniu zwracam uwagę także na pozostałe gałęzie rodziny Kijo. W celu umożliwienia lepszej orientacji na końcu publikacji zamieszczone są zestawienia dotyczące rodzeństwa przodków, wykaz rodziców i linii żeńskich. Pojawiają się także drzewka genealogiczne, pokazujące pokrewieństwo wszystkich linii rodziny noszących nazwisko Kijo do mniej więcej 1900 roku. Kto czytał poprzednią wersję, nie będzie się nudził, bo jest tu całe mnóstwo nowych informacji. Zatem zaczynamy...

Badania genealogiczne

Jak wyglądają poszukiwania genealogiczne w praktyce? Wiedzę o niedawnej przeszłości można czerpać ze wspomnień rodziców i dziadków. Żeby poznać rodziców pradziadków należy odszukać akt ślubu pradziadków lub zapis o ich urodzeniu. Na terenie Mazowsza, skąd pochodzi moja rodzina, wiek XIX oraz początek XX to rządy carskiej Rosji. Ze względów politycznych wszelkie oficjalne zapisy w okresie od powstania styczniowego aż do I wojny światowej sporządzano w języku rosyjskim. Księgi metrykalne przed I wojną światową prowadzone były wyłącznie przez kancelarie kościelne. W latach wcześniejszych, tj. 1808-1863 sporządzano je po polsku w dwóch egzemplarzach, z których jeden trafił jako akt cywilny do zbiorów państwowych, a drugi pozostawał w kancelarii parafialnej. Najstarsze akty metrykalne sprzed roku 1808 spisywano zazwyczaj po łacinie i były wyłączną własnością kościoła. Księgi urodzeń, małżeństw, zgonów oraz księgi parafian nakazał prowadzić Kościół katolicki po Soborze Trydenckim za-

kończonym w 1563 roku, ale rozporządzenia soborowe wprowadzano w Polsce bardzo opieszale. Księża w małych wiejskich parafiach uznawali prowadzenie ksiąg za kosztowne lub zbędne. Nie jest niczym nadzwyczajnym, że w pewnych regionach brak jest metryk. Czasem zdarzają się ewidentne pomyłki w zapisie, czasem niejasności powodujące wątpliwości co do treści aktów.

Akty cywilne powstałe w roku 1808 i później są częściowo zeskanowane i dostępne publicznie w Internecie. Aby uzyskać dostęp do wcześniejszych XIX-wiecznych aktów, należy udać się do archiwów państwowych lub archiwów prowadzonych w ramach parafii naszych przodków. Zbiory archiwalne pochodzące z parafii czasem zawierają też spisy ludności. W Godzianowie (woj. łódzkie), skąd pochodzą moi przodkowie, istniały dwie księgi będące spisami ludności z roku 1849 i z roku 1874. Są tam wymienieni wszyscy mieszkańcy poszczególnych wsi, dom po domu. Zapisano ich imiona, nazwiska, daty urodzenia, ślubu oraz śmierci. Odnotowano również, kim byli ich rodzice i gdzie się ewentualnie dana osoba przeprowadziła. Co jakiś czas każda z ksiąg była uzupełniana o kolejne wpisy. Aktualnie znajdują się one już w Łowiczu, w Archiwum Diecezjalnym. Księgi zawierające spis ludności były bardzo cennym źródłem informacji o dziejach rodziny, ponieważ pozwoliły mi

zlokalizować domy i sąsiadów moich przodków, a także odtworzyć układ ich wsi.

Dokumentacja istniejąca do dzisiaj to także sporządzane przez Kościół księgi rachunkowe i zapisy związane z bractwami religijnymi, szkolnictwem przykościelnym oraz przede wszystkim metryki urodzeń, ślubów i zgonów. Publikacja, którą oddaję do rąk czytelnika, powstała głównie dzięki przeanalizowaniu setek akt metrykalnych. Czytając zapis o urodzeniu, dowiadujemy się zazwyczaj, kim byli rodzice dziecka, gdzie mieszkali, czy byli legalnymi małżonkami, ile mieli lat w chwili narodzin potomka. Podane są także imiona i nazwiska chrzestnych oraz świadków sakramentu. Zapis o ślubie daje badającemu najwięcej informacji, ponieważ opisuje nie tylko rodziców obojga narzeczonych oraz samych nowożeńców, ale także odnotowuje, czy państwo młodzi sporządzili umowę przedślubną i kim byli świadkowie tego zajścia. Wpis o śmierci zawiera zazwyczaj informacje o tym, kto zgłaszał śmierć, jacy byli świadkowie aktu zgonu oraz gdzie mieszkał zmarły lub nawet dokładny numer domu, w którym nastąpiła śmierć. Pojawiają się czasami informacje, czy zmarła osoba była wdową (wdowcem), czy zostawiła dzieci i jak miały one na imię. W przypadku kobiet notowane jest ich nazwisko panieńskie. Najczęściej księgi metrykalne

wskazują także wiek przyjmujących sakrament oraz stawiających się świadków. Odnotowuje się także miejsce zamieszkania i status społeczny danych osób.

Kolejnym ważnym źródłem wiedzy o życiu codziennym naszych przodków są Inwentarze Gospodarcze Księstwa Łowickiego, które znajdują się w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie. Inwentarz gospodarczy to zestawienie, które właściciel danych dóbr kazał sporządzać dla celów podatkowych oraz po to, żeby kontrolować swój stan majątkowy. Dla nas szczególnie cenny jest zawarty tam spis ludności wsi, opis jej majątku i jej obowiązków w stosunku do właściciela ziemi. Inwentarze takie zapewne sporządzano co rok. Nie wszystkie zachowały się do czasów współczesnych – większość uległa zniszczeniu, a do niektórych nie mam dostępu. Dotarcie do większości inwentarzy było bardzo trudne i wymagało wiele wysiłku. Dzięki pomocy innych badaczy udało mi się uzyskać dostęp do fotokopii kart z archiwów. Niestety nie wolno publikować tych zdjęć, ponieważ są własnością archiwum, więc będę je tylko opisywała. Zapoznałam się inwentarzami z lat: 1739 (sygnatura A Cap B 149); 1749 (sygn. B 152), 1767 (sygn. B 153), 1768 (jest ogólnodostępny). Kolejny jest z roku 1777 (sygn. B 154), 1785 – jest ogólnodostępny oraz z roku 1795 (sygn. B 158).

Spis treści

Wstęp do wydania drugiego	5
Badania genealogiczne	8
Rozdział I Cuda się zdarzają	13
Jan i Paweł	13
Świat Jana i Pawła Kijo	23
Bractwo różańcowe	25
Rozdział II Ile tajemnic, tyle mądrości	29
Wojciech	29
Rozdział III Któż jak Bóg!	33
Michał (20.09.1688-01.09.1763)	33
Łukasz Kijo i jego potomkowie – wymarła linia rodziny Kijo	40
Rozdział IV Na bogato, ale z bratem	44
Franciszek (03.12.1728-1802)	44
Codzienne życie w jednym domu z bratem	47
Brygida Madejówna	50
Rozdział V Świadek na zawołanie	53
Piotr (31.07.1777-01.10.1839)	53
Małgorzata Kroc (08.06.1780-08.05.1859)	56
Protoplaści współczesnych gałęzi rodziny Kijo	59
Wielodzietność i powtórne małżeństwa	63
Prawdziwej miłości nie zaszkodzi czas	70
Kazimierz Kijo z Lipia	73
Ruch demograficzny w parafii Godzianów w latach 1808-1850	78
Życie codzienne i odświętne we wsi Byczki w XVII-XIX wieku	81

Codziennosc	81
Dzieciństwo	83
Chrzest święty	84
Ślub	87
Pogrzeb	91
Rozdział VI Wszystkim nie dogodzisz	94
Franciszek (03.12.1813-01.11.1861)	94
Ślub z Heleną Grochalanką	97
Przeprowadzka do Zapad	97
Komasacja gruntów	98
Rozdział VII Wszędzie dobrze, w domu najlepiej	102
Jan (04.02.1847-17.08.1905)	102
Ciężkie czasy, a żyć trzeba	104
Katarzyna z Majchrów (1851-1925)	107
Budowa nowego kościoła w Godzianowie	110
Artystyczny klimat wsi Zapady i Godzianów	117
Rozdział VIII Chleb nie zawsze smakuje tak samo	123
Aleksander (19.02.1881-14.12.1955)	123
Nowy dom	131
Ślub i założenie własnej rodziny	134
Przeprowadzka na lepsze ziemie	137
Jelitów	140
Pokolenie, które przeżyło wojnę	145
Drzewka genealogiczne – wstęp i metodyka	155
Zasady sporządzenia drzewek	157
Zakończenie	159
Zestawienia systematyzujące rodzeństwo i przodków w linii żeńskiej	162
Spis treści drzewek genealogicznych	169
Bibliografia	180